

РЕЦЕНЗІЯ
на освітньо-професійну програму «Охорона праці»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю J4 «Охорона праці»

Освітньо-професійна програма «Охорона праці» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю J4 «Охорона праці», розроблена Національним університетом цивільного захисту України, є актуальною та спрямованою на підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно здійснювати професійну діяльність у сфері охорони праці, виробничої та техногенної безпеки.

Як інженер з охорони праці, вважаю, що підготовка сучасних фахівців у цій сфері має бути орієнтована не лише на знання вимог законодавства та нормативних документів, а насамперед на формування практичних компетентностей щодо ідентифікації небезпек, оцінювання професійних ризиків, організації безпечних умов праці, проведення моніторингу стану охорони праці та розроблення дієвих профілактичних заходів. Саме така практична спрямованість простежується у представленій освітній програмі.

Позитивною особливістю програми є комплексний підхід до формування змісту професійної підготовки. Предметна область охоплює ризик-орієнтоване управління охороною праці, моніторинг охорони праці, атестацію та паспортизацію робочих місць, ергономіку, безпеку та гігієну праці, охорону здоров'я працівників, пожежну і техногенну безпеку, а також сучасні аспекти формування інклюзивного та безбар'єрного робочого середовища.

Важливо, що програма орієнтована на формування здатності здобувачів не тільки виявляти небезпечні та шкідливі фактори, а й управляти професійними ризиками. Особливо актуальними для практичної діяльності інженера з охорони праці є компетентності щодо попередження професійної захворюваності, оцінювання впливу небезпечних та шкідливих чинників на професійне здоров'я працівників, проведення моніторингу стану охорони праці та прогнозування виробничого травматизму і професійної захворюваності.

Заслуговує на позитивну оцінку передбачене програмою формування компетентності щодо впровадження міжнародних та європейських стандартів безпеки і гігієни праці в систему управління охороною праці підприємства. Для сучасного фахівця це має принципове значення, оскільки ефективна система управління охороною праці повинна поєднувати вимоги національного законодавства із сучасними міжнародними підходами до управління професійними ризиками. Відповідний програмний результат передбачає також уміння розробляти документи з охорони праці з метою запобігання нещасним випадкам і професійним захворюванням.

Позитивним є включення до програми освітніх компонентів безпосередньо професійного спрямування. Зокрема, «Аспекти охорони здоров'я працівників», «Стандартизація, метрологія та сертифікація у сфері

професійної діяльності», «Ергономіка у формуванні умов праці», «Моніторинг охорони праці та теорія професійних ризиків», «Державне управління охороною праці та технологією безпекою», «Атестація та паспортизація робочих місць» забезпечують системне формування професійних знань і практичних умінь.

Особливо важливим для практичної підготовки вважаю освітній компонент «Моніторинг охорони праці та теорія професійних ризиків», оскільки саме оцінювання професійних ризиків, визначення небезпек та обґрунтування заходів з їх зниження є одним з основних напрямів діяльності сучасного фахівця з охорони праці. Зміст цього компонента безпосередньо пов'язаний із формуванням умінь оцінювати ризики, прогнозувати їх наслідки та приймати управлінські рішення.

Важливою перевагою програми є також наявність освітнього компонента «Атестація та паспортизація робочих місць». Практична діяльність інженера з охорони праці передбачає необхідність комплексного аналізу умов праці, оцінювання впливу виробничих факторів та визначення відповідності робочих місць установленим вимогам. Тому наявність відповідної дисципліни є обґрунтованою та відповідає професійним потребам підприємств.

Окремо слід відзначити увагу до ергономічних аспектів безпеки праці. Освітня програма передбачає формування здатності оцінювати взаємне пристосування людини і техніки, ефективність ергономічних рішень та вимоги до виробничого обладнання і робочих місць. Для практичної діяльності це є важливим напрямом профілактики травматизму, професійної захворюваності та перевтоми працівників.

Суттєвою перевагою є орієнтація програми на використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення. Сучасний інженер з охорони праці повинен уміти не тільки працювати з нормативною документацією, а й здійснювати оброблення інформації, аналізувати дані моніторингу, використовувати цифрові інструменти для оцінювання ризиків та прийняття управлінських рішень. Відповідна компетентність і програмні результати прямо передбачені освітньою програмою.

Позитивно оцінюю також передбачену програмною можливістю навчання через виробничу практику та професійно-і проблемно-орієнтоване навчання. Такий підхід дає можливість поєднати теоретичні знання з реальними виробничими ситуаціями та сформувати готовність майбутнього фахівця самостійно аналізувати небезпеки, оцінювати ризики і пропонувати профілактичні заходи.

На мою думку, особливо актуальним є поєднання в програмі питань охорони праці з технологією та пожежною безпекою. Такий підхід дозволяє майбутньому майстру розуміти безпеку працівника не ізольовано, а як складову комплексної системи підприємства. Водночас програмні результати передбачають здатність оцінювати відповідність правових,

організаційних і технічних заходів вимогам законодавства у сфері безпеки праці та техногенної безпеки.

Вважаю, що зміст освітньої програми відповідає сучасним вимогам до професійної діяльності фахівців з охорони праці. Випускник програми має отримати комплексну підготовку, необхідну для виконання завдань з управління охороною праці, оцінювання професійних ризиків, аналізу умов праці, організації профілактичних заходів, підготовки відповідної документації та взаємодії з працівниками, керівниками структурних підрозділів і роботодавцями.

Разом з тим, з позиції практикуючого інженера з охорони праці, вважаю доцільним під час подальшого вдосконалення програми постійно актуалізувати практичну складову навчання відповідно до змін законодавства, сучасних технологій виробництва та нових підходів до управління професійними ризиками. Доцільно також максимально використовувати під час практичних занять реальні виробничі кейси, результати розслідування нещасних випадків, приклади оцінювання ризиків та моделювання типових ситуацій, з якими стикаються фахівці служб охорони праці.

Загалом освітньо-професійна програма «Охорона праці» другого (магістерського) рівня за спеціальністю J4 «Охорона праці» має чітке професійне спрямування, комплексну структуру та достатній потенціал для формування компетентного фахівця, здатного виконувати професійні завдання у сфері охорони праці та управління професійними ризиками. Програма передбачає формування результатів навчання, необхідних для оцінювання небезпек робочих місць, управління охороною праці, застосування законодавства та міжнародних стандартів, а також комплексного оцінювання факторів виробничого середовища і трудового процесу.

Освітньо-професійна програма «Охорона праці» відповідає сучасним потребам професійної сфери, має практичну спрямованість, забезпечує формування необхідних загальних і спеціальних компетентностей та може бути рекомендована до реалізації для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю J4 «Охорона праці».

Провідний інженер з охорони праці
Елементум Енерджі (Україна)

Оксана ПЕРЕГУДА

